

Democratic Organization of Bin Nation of Eritrea/Hodde

**ዝኸሪ ህልቂት ሰላማዊ ህዝቢ
ኤርትራ ብግዜ ሃጺይ ሃይለስላሴ**

ዓድታት ሶናን በስክዲራን

ዲሞክራሲያዊ ውድብ ብሄር ብሌን ኤርትራ፣ ንዓድታት ሶናን በስክዲራን ዘቐልሑ መዘክርን ዝኸርን ክንገብር ከሎ ኣብ ሃገርና እተን ዝበዝሑ ሰላማዊ ህዝቢ ብጃምላ ዝሃለቐለን ዓድታት ስለ ዝኾነዩ። ካብ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ዝቐልቐል ክሳብ ዝዓርብ፣ ነፍሲ ወከፍ ስድራ ቤት ኤርትራ፣ ዕጫ ስቓይን ቃንዛን ሞትን ከም ዝኾነት ከኣ ንኣምን። ነዚ መጠን ዘብይብሉ ግፍዕታት ከኣ ታሕቲ ኣስፊርናዮ ኣሎና። እንተኾነ እዚ ዓቢ ታሪኽ ህዝብና ግፍዕታት መኢትዮጵያ፣ ሃገራዊ ሰነድ የሎን። ቆርብርታውን መግዛእታውን ናይ መግዛእቲ ጣልያን ግፍዕታት እሞ ካሕሳ ተበሊዑ ከይከውን ንጠራጠር። ብፍላይ ድሕሪ ነጻነት ነዚ ካብ ሳንጃን ጥይትን ሓውን ዝተረፈ ህዝብታት፣ ምቁጻርን፣ ምስናድን፣ ምጥያስን ቀዳማይ ዕማም መንግስቲ ክኸውን ኔርዎ። እንተኾነ ፋሺሽታዊ ጉጅሌ ህግደፍ ዓንዳርን ምላኽን ተግባራቱ ካብ መግዛእታት ዝኸፍኡ ግፍዕታት ኣብ ልዕሊ ህዝብና ዘውረደን ዘውርድን ዘሎ ስለ ዝኾነ ነዚ ክስንድ ህዝባውነት ባህሪ የብሉን።

ኣብ ዝኸሪ ሶናን በስክዲራን ነተን ቅድሚኤን ይኹን ኣብ'ቲ ዓመት ይኹን ዝነደዳን ሰበን ዝሞተን ዝተዘምታን ሰሚና ኣሎና። ብዘይሰነድ ካብዝን ካብትን ዝኣኸኹብናዮ ስለ ዝኾነ ገለ ናይ ዓድታት ሰምን ክርሳዕ ይኸእል'ዩ፣ ነዚ ኣቐዲምና ይቐፊታ ንሓትት፣ ግዱሳት ደቂ ሃገር ጸሓፍትን ተመራመርትን ነዚ ክቡር ታሪኽና ተሓባቢሮም ክስንዱን ንመጻኢ ትውልዲ ክሰግሮን፣ እዚ ጽሑፍና መዘኸኸሪ ክኸውን ንትስፎ።

**“ኤርትራ ባሕራ እንበር ህዝባ ኣየድልየናንዩ”
ሃ-ሃይለስላሴ ኢትዮጵያ፣**

ሰውራ ኤርትራ ብ1961ዓም ብኣቦ ገድሊ፣ ጅግና እድሪስ ሓምድ ዓወተን ምስ ብጾቱ ምስ ተጀመረ፣ ነዚ ቅኑዕን ፍትሓውን ቃልሲ ካብ ህዝቢ ክንጽልዎ፣ ኸምዚ ናይ ሎሚ ህግደፋዊ ጉጅሌ ንፍትሓውያን ለበዳ ሓሶት “ናይ ወያኔ” “ናይ ኣሜሪካ ተንኮል” “ናይ ኣውራጃ ምንቕስቓስ” ዝብሎ ንሰውራናውን “ናይ ኣሰላምዮ” “ብፕትሮል ዝተግዝኡ ጀውሲስ ዓረብዮም” ክብል ጠቂንዎዮ። ንሰውራ ከጥፍእ፣ ምስ ኣሜሪካን እስራኤል ተሻሪኹ ዝበልጸ ብረት ክሸምትን፣ ዝበለጸ ወተሃደራት ክምልምልን ላዕልን ታሕትን ኣናበለ፣ ማዕረ እዚ ከኣ ካብ 1961ዓም ጀሚሩ “ዓሳ ንማሓዝ ባሕሪ ምንጻፍ” ዝብል ባርባርዊ ጭርሖ ሓዙ ህዝቢ ምጽናት ዓወት ይቆጽሮ ነበረ።

ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ካብ 1961ዓም ክሳብ 1965ዓም እናወደቐን እናተንስኤን ህላዌኡ ንምርግጋጽ ኣብ ገሊኡ ግዜ ከኣ ነቲ ምእንቲኻ ተንሲኤ ዝብሎ ተጋዳላይን ህዝብን ፍትሒ ከይሃበ መቃልስቱ ክትኮኖ ንዝግባኣ ምንቕስቓስ ሓርነት ኤርትራ (ሓረካ ወይ ማሕበር ሹብዓተ) ብብረት ደምሲሱዮ ተጓዕዙ። እንተኾነ ብ1965ዓም ኣብ ዉሽጡ ደልዲሉ ንጸላኢ ወስ ክብል ጀመረ። ኣብ'ዚ ሓጺር ወስታ ከኣ ንጸላኢ ዓበይቲ ክሳብታት ኣውራጃ ዓበይቲ ዓወታትን ሓፊሱ ንደላይ ነጽነት ህዝቢ'ውን ልቢ ኣረስሪሱ። ካብ'ዚ ግዜ እዚ ሰራዊት ኢትዮጵያ እዚ ትንፋስ ዘይህብ ጽፍዒት ኣርዕድዎም “ዓጾ ዓጾ ንማዕጾ” ከም ዝበሃል “ጀብሃ ኣድሪርድኩም” “ምስ ጀብሃ ወጊንኩም” ብዝብል ምስምስ “ዓሳ ንምሓዝ ባሕሪ ምንጻፍ” ዝብል ፋሺሽታዊ ተግባራት ኣብ ልዕሊ ሰላማዊ ህዝብ ክዝንብ ጀመረ። ወርሒ ሕዳርን ታሕሳስን ከኣ እተን ዝበዘሙ ህዝብናን ንብረትናን ማልናን ዝሃለቑሉ ናይ 1976ዓም'የን። ሜላ ዝሕቲ ኩሉ ግዜ ህዝቢ ፈላሊኻ ግዛእ ስለ ዝኾነ ምንዳድን ምቕታልን ብዓድታት ኣመንቲ እስልምናዮ ጀሚርዎ። እንተ ንግደ ሓቂ ዝሓ ደርቢ ሓው ሓብቲ ሃይማኖት ሃገር'ውን የብሉ። ንኣብነት ህግደፍ ዝሓ ደርቢ ስለ ዝኾነ ብተግባር ይሰርሓሉ ኣሎ። ጦር ንቆላታት፣ ባርካን፣ ስነሒትን፣ ሳሕልን፣ ሰምሃርን፣ ኣኮሎጉዛይን፣ ደንከል፣ ሓምሴንን ሰራየን ህዝብን ክቕትልን ንበረትን ክዝረፍን ከሕርረንን ኣብ ካርታ ኣእተወን። ህዝቢ ባርካ ከኣ ቀዳምነት ናይ'ዚ ፋሺሽታዊ ተግባር ኮኑ።

ትኾንቢያን ከባቢኣን፣

ዝወረደ መቐዘፍቲ ብቐላት ክግለጽ ኣጸጋሚ'ዮ። እቲ ሕሱም ዕጫ ብከባቢ ትኾንቢያዮ ጀሚሩ። ብዕለት 11 ለካቲት 1976ዓም፣ ብለይቲ ገስጊሱ ኣብ ከባቢ ትኾንቢያ ንዝነበራ ዓድታት ሰብን ኣብ ዝሃ፣ ከብትን ኣብ ደንበ ከለዉ ጸልማት ተጎልቢቡ ገበጠን። ብዓዲ ኢብራሂም ጀሚሩ ከኣ፣ ዓዲ እስፊዳ፣ ዓዲ ኣደም ኬሻ፣ ዓዲ ብላል፣ ዓዲ ሓሺሽ፣ ዓዲ ሃሰሪ፣ ኣብ ሓደ ረፍዲ ብዘስካሕኪሕ ኣገባብ ክሳብ 100 ዝኾኑ ቆልዑን ኣንስትን ብሳንጃን ብጥትን ቀዘፎም። ንብረቶም ኣሕሪሩ ዝተረፈ ዘመተ። ኣብ እዚ ወርሒ ንዓዲ ዑመር ሸኽሻኽ፣ ኣኽቢቡ ብተመልከተለይ 15 ሰባት ብጥይት ድሕሪ ምቕታል ሃብታምን ዕምርትን ዓዲ ኣብ ሓደ ረፍዲ ኣባደማ። ብተመሳሳሊ ግፍዕን ዝረፉን ንብዕራባዊ ባርካን ሳሕልን ዝርከባ ንዓዲ ጀማል፣ ዓዲ ዑመር፣ ዓዲ ሰይድና ሓምድ፣ ዓዲ ኩኩይ፣ ዓዲ ሓባብ፣ ገርበት፣ ዓዲ ፊደል፣ እምትሩብ፣ መጎራይብ፣ ሰበን ቀቲሉ ንብረተን ዘሪፉ ዝተረፈ ከኣ ንስደትን ክፋእ ናብራን ከም ዝሳጣሕ ገበረ።

ኮሮኮን ከባቢኣን፣

ኣብ ወርሒ ለካቲት 1976ዓም ድሕሪ ወፍሪ ዓዲ ኢብራህም፣ ንዓድታት ኮሮኮን፣ ዓቢ ዓዲ፣ ሓምድ ሸካይ፣ ሰንበል ኣዉዳ፣ ጎሰማ፣ ማይ ኣንበሳ፣ ኮይታ፣ ሆሮ፣ ለሕላሃ፣ ከይትቢያ፣ ዳመር፣ ዕሙራት ዓድታት ኣቐጺሉ፣ 150 ዝኾኑ ሰላማዊ ህዝቢ ብዘስካሕኪሕ ኣገባብ ቀቲሉ ንብረተን ዘሪፉ።

ከተማታት እቕርደትን ተሰንይን፣

እቕርደት ወስታ ናይ ፍዳኢን ንመራሕቲ መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ማእከል ኣኼባ ከለዉ ብቦንባ ኢድ ምስ ኣቕሰሉ ካብኡ ንደሃር ከተማ እቕርደት ሓንቲ ለይቲ ብሰላም ኣይሓደረትን።

አብ ከተማ ተሰነይ ብ12ለካቲት 1967ዓም ን21 ናይ ፖሎቲካ እሱራት፣ ንህዝቢ ከርዕዱን ካብ ሰውራኡ ከንጽልዎን ንመፈራርሒ ተባሂሉ ብዘይ ፍርዲ አብ ቅድሚ ህዝቢ ረሸንዎም።

ከባቢ ባጽዕን ዓሰብን ዓድታት፣

ኢንቦረሚ ሕርጊጎ ሽዕብ ብሓይሊ ወተሃደር ኢትዮጵያ ነደዳ ሰበን ከኣ ብሳንጃን ጥይትን ተቐቲሉ ንብረተን ተዘሪፉ ቆልዑ አቦን አደን ዝተረፉ ብዙሓትዮም። አብዚ እዋን ንህዝቢ ዓፋርን ሳሆን ዝወረደ ግፍዕታት ሰፍ ዘይብል ምዃኑ ብሩህ ኮይይኑ፣ እንተኾነ መወከሲ ጎዲልና ከንጽሕፎ አይከአልናን። ደቂ ዓፋር ካብ ሃገራት አዕራብ ብመራኽቦም ንሰውራ መግብን ብረትን ዝመላልሱ ንሶምዮም ብዝብል ብዘይሓቲ መወከሲ ብከብድ ብረት ክህረማ ትእዛዝ ተዋሂቡ ስለ ዝነበረ አብ ማእከል ባሕሪ ዝተቐጸሉን ዝሞቱን ብዙሓትዮም።

ዓይለትን ከባቢአን፣

ብኮለኔል ሞላ፣ (ብጭካኒኡ ዝልለ) ነዚ ከባቢ ካብ ሰውራ ብሞት ወይ ብፍቶት ከጽሪ ጭካን ሰራዊት መሪሑ፣ ብሰኔ 1967ዓም፣ ዓዲ ዓይለት አቶ። ዓዲ ገምሃሎ ካብ ዓዶም አብ ዓይለት ከሰፍሩ ትእዛዝ ስለ ዝመጸም ዓዶም ሓዲጎም አብ ዓይለት ነበሩ። ጦር ብንግሆ አኽቢቦም፣ ንነባሪ ዓይለት ቆልዓን ስበይትን አከብዎም። ኮለኔል ሞላ፣ ብዳዔን ፈኸራን ዝመልኦ ዲሰኩር ገበረ። ነቶም ፍርይ ፍርይ ዝብሉ ኮብኩቡ አብ ሩባ አውረዶም። ነቲ ህዝቢ ከሳብ ሰዓት 5 ምሽት ማይ ከይሰተየ ንሸንቲ ከይወጽኤ ብጦር ሓሊዩ ወዓለ። ዝዛ ዝዛ ከይዶም ስልማትን ክቡር ንብረትን ክዘርፉ ትእዛዝ አመሓላለፈ። ድሕሪ እዚ ህዝቢ እናረአየ ዓዲ በልበል አበልዎ። ንቶም አብ ሩባ ዝወሰድዎም ብሳንጃ 23 ዝኾኑ ቀቲሉ ዓይለት ሓምኹሽቲ ምስ ኮነት ብዘሰካሕከሕ ጭካኔ ደምሲሱ ጦሩ ሓዙ ከደ። እቲ ዝተረፈ ህዝብታት ዓይለትን ገምሃሎን አብ ዝባኖምዘላ ክዳንን ድራር ዝኸውን መግብን ዘይብሎም ተረፉ። ስቓይ ህዝብና ግን አብዚ ደው አይበለን ጦር፣ አብ ምብራቓዊ ወገን ቀጺሎም ንሸባሕ፣ ገድገድ፣ ወቂሮ፣ ማዕያት፣ ዓሲሳ፣ መትከላቤት፣ ፍግረት፣ ሓያላት ናይ ቁጠባ ምንጭታት ዝነበሩ ዓድታት አቓጺሎም ህዝብን አጽኒቶም ንብረተን ዘሪፎም። አብዚ ክዝከር ዝግብኦ ፊተውራሪ ሚካኤል ሓሳማ ናይ ሰምሃር ርእሲ አማሓዳሪ ዝነበረ፣ ንቤት ጽሕፈት ራስ አሰራተ ካሳ ከይዱ፣ ነዚ አብ ልዕሊ ሰላማውያን ህዝቢ ዝወርድ ግፍዒ ተሓታቲ ክኸውን አይደል ስልጣንኩም ተረከቡኒ ዝበለ ጅግናዮ። ነቲ ህዝቢ ከህልቕ ዝተበገሰ ሓይሊ ከኣ ሂወቱ ሰዊኡ ከም ዝመለሶ ይዝንቶ።

ሃዘም፣

ጸላም ሓምለ 31 1976ዓም መፋርቕ ክረምቲ ስለ ዝነበረ ሓረስታይ ሎሚ ዓመት ድራር ዓመትና ሃበና ኢሉ መዓንጥኡ ሸጥ አቢሉ አብ ጸህያይን ካልእ ዋኒን ከሎ፣ ካብ ሕምሽተ ከተማታት ማለት ሰንዓፈ፣ ዓዲ ቐይሕ፣ ሰንይቲ፣ ደቀምሓረ፣ መንደፈራ ዝወፈሩ ንሃዘም ብምልእታ አብ ከበባ አእተዉዎ። እዚ ዳህሰሳ ዝብልዎ ንሓደ ሶሙን ስለ ዝጸንሑ ካብ ጫፍ ንጫፍ ዓድታት ሃዘም ተቐጸለ። ክሳብ 49 ዝግመታ ዓድታትን አሕረሩ። ሃዘም ብትክን ብሓውን ዳሜራ መሰቀል ኮነት። አብ ዓዲ ዓራዝ ዝአተዉ ጦርን ግን ሕሉፋት ጨካናት ስለ ዝነበሩ ነታ ዓዲ ብንግሆ ሰብ አብ ምስጊድ ከሎ ከበብዎ። ቡብሓደ እናውጽኡ ን20 ዝኾኑ ከኣ

ብድሕሪት ሓሪድም ንሳልስቲ ከሳብ ተሳቕዮም ዝምቱ ሓለውዎም። ኣብ'ዚ ወራር'ዚ 279 ሰላማዊ ህዝቢ ቀተሉ ብብዝሒ ከኣ ኣቋሰሉ። ከባቢ ሃዘምን ህዝቢ ሳሆን ከኣ ኣብ ድኽነትን ምብታታን ተሸሞሙ። ብዙሓት ከብትን ክቡር ንብረትን ረሲዮም ኣብ ዓድጂላ ብ5 ቅርሺ ከብቲ ክሸዮግ ወዓላ። እቶም ጦር ንዋንጫ ሰዋ ወርቅን ጤልን ክህቡ ተራእዮም።

ከባቢ ሰግር መረብ፣

ኣገባብ ኣቕታትላን ንኣጓኡን ናይ ጥንቲ ህድሞታትን ብሓዊ ምቅጻል፣ ሸልማትን ካልእ ንብረትን ከብትን ምዝራፊ ካብ ጫፍ ንጫፍ ኣገባቡ ሓደ'ዩ። ኣብ'ዚ ወርሒ ክረምቲ ዓድታት ትምዛእ፣ ማይ ጫዕዳ፣ እንዳዝማቻ ዑቕቢት፣ 70 ዝኾነ ሰላማዊ ህዝቢ ቀቲሎም ን30 ዝኾነ ዓድታት ሓዊ ረኩዕም፣ ብዙሕ ብዝሕ ንብረት ረሲዮም ኣዕኒዮምን።

ኣብ መሬት መንሰዕ ገለብን ከባቢኣን፣

ኣብ'ዚ ዓመት እዚ ኣብ ወገን ባሕሪ ሓምሴን ከኣ ኣብ ዓድታት ፍሾ ምራራ ከሳብ 40 ዝኣኸሉ ሰብ ብኻራ ክሳዶም ብድሕሪት ተሓረዱ። ሃብታም ስለ ዝነበሩ ሰራዊት ኢትዮጵያ ዘሪፉ ብዝወሰዶ ግንዘብ ንዓዲ ተክሌዘን ብጽብጽ ሓዲሮም ንኣስመራውን ኣብ ሳልስቲ በጽበጽዎ። ኣብ'ዚ ግዜ እዚ ዓድታት ምሕላብ ኣቕዓሮ ወዘተ ብፍላይ ናይ ንገለብ ብ3 መጋቢት 1970ዓም ወረርሮም። ዳግማይ ከኣ ብ21 ሕዳር 1970ዓም ወሪሮም ልዕሊ 40 ብኻራ ቀቲሎም ንቆልዑን ኣንስትን ኣብ ኣጓዱ ዓጽዮም ሓዊ ኣባርዖም ኩሉ ንብረቶም ዘሪፎም ተመርቂፎም።

ዓዲ ምስያም ኣብ ኣውራጃ ሰራያ፣

መሳፍንቲ ዝኣኸቲ ሰራየ ብእምነቶም ክርስትያን ዝነበሩ ምስ ኢዮጵያ ተሻሪኹም ንኣስላምን ክርስታያን ክፈላልዩ ዘይፈንቐልዎ እምኒ ኣይነበረን። ብዘይካ እምነቶም እስላም ምዃን ካልእ ሓጥያት ዘይነበሮም ዓዲ ምስያም ብብግዜ እናኣከቡ “ድቕኹም ኣብ ጀብሃ ኣለዉ ምለስዎም” “ካብኡ ዝተረፈ ክንረኣኤ ኢና” እናበሉ ይፍክሩሎም ዝነበሩ ብዕለት 4 ነሓሴ 1970ዓም ከኣ ከምቲ ዝፈከርዎ ንምልእቲ ዓዲ ከርዲኖም ነቶም ፈፍሩያቶም 37 ንዝኾኑ ገምድ ኣሲሮም ፈልዩዎም። ብብሓደ ብድሕሪት ብሳንጃ እናበዘበዙን እናሓረዱን ቀተልዎም። ነታ ዓዲ ምስ ኩሉ ንብረታ ኣቕጺሎማ ከብቶም ዘሪፎምም። ክረምቲ ምድሪ ሰብ ገዛን ምመብን ክዳንን ዘይብሉ ኣብ ማእከል ምድርን ሰማይ ከም ሸው ዝተወልዱ ተረፉ። ብጠቕላል ኣብ'ቲ ከባቢ 46 ዝኾኑ ሰላማዊ ህዝቢ ቀቲሎም።

ቃምጭዋውን ከባቢኣን፣

ዓድታት ቃምጭዋውን ከሳብ ፈለግ ፈልከት ብቐሮራ ከባቢ ነቕፋ ኩሉ ህዝብታት ዓዲ ነዲዱ ካብ'ዚ ካባቢን ባርካን ሓባብን ኣብ'ዚ ዓመት ካብ ግፍዒ ጸላኢ ከም ምልጥ ብብዝሒ ንሱዳን ከም ዝተሰደ ይዝከር። ዓዲ ኩብኩብ ብዙሕ ህዝቢ ዝሃለቐ ምኻና ይዝከር።

ምድሪ ህዝቢ ብሌን፣

ከተማ ከረን ቀንዲ መዋፈሪት ገድሊ ስለ ዝንበረት ካብ 1961ዓም ጀሚራ ከሳብ ነጻነት (ሕጂውን ድሕሪ ነጻነት) መዓልታዊ ማእሰርቲ ካብኡ ዝተረፈ ከኣ ብውልቕን

ብጃምላን ሞትን ስቃይን ተፈልዮዋ አይፈልጥን። ህዝቢ ከረንን ከባቢ ከረንን ምድሪ ብሌን፣ ምድሪ ሐባብ፣ ምድሪ መንሳዕ፣ ምድሪ በጁክ፣ ምድሪ ሳሕልን፣ ምድሪ ቢናዓምርን ንሐርነት ኤርትራ ተቆቢሉ ደጀን ከም ዝኾነ ጸልኢ አንዳዕዲኡ ይፈልጥዮ። ኹሉ ኣብ ከረን ነባሪ ብዘይካ ዉሑዳት ሐርነት ዘይብል አይነበረን። ጦር “አንንተ ወንበዴዎጭ ቆዩ ንገናኛለን” ዝብል ምፍርራሕ መዓልታዊ ደርፉዮ። ኹሉ ነባሪ እዚ ኣውራጃ ከኣ ጥርጦርዮ። ቆልዓ ሰበይቲ ከይተርፉ ይፍተሹ፣ ሸኽን ቐሽን አይከብሩን፣ ሓረስታይ ከተማ በጺሑ ከምለስ ብጸሎትዮ። ሰብ ደጃናትን ትካላትን እም እንቋ ዘይሞትኩም ትብሎም እንበር ማእሰርትን ተፍቲሽን ጉቦን ሰልክዮዎምዮ። መንእሰያት ከረንን ከባብን ምስ ጦር ዓይንን ሑጻንዮም። ስነ ጥበበኛታት ከም ዕጨት ሕናን ካልኣትን ፋናን ባናን ገድሊ ነበሩ። ኣብ መርዓታት ዳርጋ ብህላዊ ደርፍታት ብሰውርዊ ደርፍታት እም ብድፍረት ኮማኖድስን ፖሊስን እናሳዕሱዑ ሂር ይብል ነበረ። ሰውራ፣ ብ1976ዓም ንከረን ብለይቲ ጥራይ ዘይኮነ ብቀትሪውን ተጨንቐላ ነበረት። ንከባቢ ከረንን ከረንን ከኣ ዓቢ ሓድጋ ከም ዘንጸላልወን ብሩህዮ ዝንበረ። እቲ ዕጫ መኣስን ብኸመይን ይበጽሕ ጥራይ አይተመለስን። መዓልታዊ ሰብ ካብ ዕዳጋ ክጭወ ኣብ ጎደናታትን ክኸተርን ካብ መርዓን በዓላትን መንገድን በብሐደን ብጃምላን ክሰሐብን ክመውትን ተለሚዶኡ። እቲ ቃንዛን ሞትን መራ ሕሉፍ ስለ ዝነበረ ቁሕም ተብሎ ግዜውን ኔይሩ። ምኽንያቱ እንተተዛሪብካ ተመሊሱ ስለ ዘእሰረካን ዝቅተለካን። ብቋንቋ ብሌንን ትግሬን “ሰሚዕኩምዶ አይሰማዕናን ሪኢኹምዶ አይረኤናን” ልምዲ ኮይኑ። ሰማዕኩ ምስ ትብል ካብ መን ሰማዕካ? ረኤኹ ምስ ትብል ኣበይ ሪኢኻ? ስለ ዘስዕብ እታ አማራጺት አይሰማዕናን አይረኤናዮ ዝነበረ።

ኣብ ወርሒ ሰልሰተ 1967ዓም 33 ኣጉባዝ ኣብ ከባቢ ጀንገሬን ብሓጽር ኣኸቢቦም ብዘይ መላስ ኣውያት ብሓዊ ኣቋጸልዎም፣ ነዚ ግፍዒ ዝሰምዔ ኣብ ከተማ ይኹን ኣብ ገጠር ዝነበር ህዝቢ ገጥ ኢሉ ምስ ሰውራ ውጊኑ። ነዚ ዝተረድኤ ወተሃደር ኢትዮጵያ ከኣ “ወፊራ ንዳህሰሳ” ኢሉ ካብ ከረን ክርቢትን ጥይትን ሓዙ ብሰሜናዊ ወገን ከረን ዝርከባ ዓድታት ከንድድን ሰበን ክሓርድን ንብረተን ክዘርፍን ወፊረ። ኣብ ናይ ክልተ ቅኔ ወፊራ ከኣ ካብ ሓልሓል፣ ጀሚሩ ንዓድታት መለብሶ፣ ሓመልማሎ፣ ፊልሒት፣ ጋሊ፣ ፋና፣ ጃምሪት፣ መዕርኪ፣ ኣፍሕሩም፣ ዋዝንተት፣ ኣዝረቐት፣ ጀንገሬን፣ ተዓንደለት፣ ከባቢ ሓጋዝ ከኣ እንጨንቆ፣ ሓሸሻይ...ወዘተ፣ ዓዲን ግራውትን ኣንዲዱ፣ ሰበን ብጥይት ብሳንጃ ቀቲሉ፣ ከብትን ኣጣልን ዘሪፉ ኣብ ማዕሳክሩ ተመልሰ። ኣብ ከረን ሓንቲ ላም ዓሰርተ ብር ክሸጣ ተራእያ። ክቡር ስልማትን ክቡር ንብረትን ከኣ ኣብ ሓራጅ ወረደ። እቲ ካብ ጥይትን ሳንጃን ዘምለጠ ህዝብታት ኣብ ሓደ ረፍዲ ድኽነትን ሓዘንን ወዲቁ፣ ህጻናት ብዘይ ኣቦን ኣደን ሰበይቲ ብዘይ ሰብኣይ ሰብኣይ ብዘይ ሰበይቱን ቆልዑኡን ፋሕ ብትን በለ። እዚ ወፊራ’ዚ ፈላሊኻ ግዛእ ዝብል ፖሎቲካዊ ዕላማ ዝነበሮ። ብብዝሒ ኣብ’ዚ ከባቢ ዝነበሩ ኣመንቲ ምስልምና ስለ ዝነበሩ ነቲ ቐልሲ ከኣ “ናይ እስላም” ዝብል ፕሮፕጋንዳ ይነዝሕ ስለ ዝነበረ፣ ንክርስትያንውን ምሳና እንተ ዘይተሰማሞዕኩም እዚኣ ክትበጽሓኩምያ ዝብል መልእኽቲዮ ዝሓዘለ። እዚ ግን ነቲ ዉጹዕ ህዝቢ ሃይማኖት ናይ ውልቂ ምኻኑ ብባህልን ብምሕደራን ነቂሕሉ ስለ ዝነበረ ዝያዳ ሓድነቱ ኣደልዲልዎ እንበር ኣየፍረሰን። ገለ ብርጅዎታትን መሳፍንትን ብዘይካ ስልጣኖም ፍቕሪ ኣሓዋቶም ዘይብሎም ግን ጸግዒ ኢትዮጵያ ኮይኖም “ወድኻ ንጀብሃ ሰዲድካ ኣምጸኣዮ” “ንስኻ ጃሱስ ጀብሃ ኢኻ” እናበሉ ዝጥቑሙዎም ካብ ዕዳጋን ብሎኮን ካብ ዓድታት ጸዊዖም ዘምጽእዎምን ካብ 100 ዘይውሕዱ ድሕሪ

ቤት ትምህርቱ ዓጸይ ዳዊት ብጦር ለይቲ ለይቲ ከም በጊዕ ከም ዝተሓርዱ ኩሉ ወዲ ከረንን ከባብን ዝፈልጦ ሓቂዮ።

ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ፣ ነዚ ዓድታትን ሰላማዊ ህዝብን ብጨካንን ብባርባራዊ ተግባር ዝቐትል መግዛእታዊ ሓይሊ፣ ሕገ ክትፈዲ ግዜን ቦታን ንመንን ኣብ ምጽናዕ ኮነት። መዓንጣኡ ዝቀርጽ ስሪሒታት ንክትገብር ብቐዳምነት ኣብ ከተማ ከረን ንዝነበሩ ጀዋሲስ ብፍዳኢን ሎቕመቶም፣ ቀጺላ ከኣ ንስርሒት ባልዋ ተዳለወት። ባልዋ ካብ ዔላበርዕ 10ኪሜ ካብ ዓዲ ተከለዛን ከኣ 20ኪሜ ትርከብ ንልቢ ትግራይ ዝበሃል ጥውይዋይ መንገዲ ማንኪና ውርድ ምስ በልካ እትርከብ ወይኒ ደጋ ከባቢያ። እዛ ስርሒት ባልዋ መቐይሮ ሰውራ ነበረ። ጀነራል ተሾመ እርገቱ ንኤርትራ ክጽርያዮ ኢሉ ካብ ኣዲስ ኣበባ ፈጅሩ ዝመጽኡ ጨካን መራሒዮ። ናይ ምዕራባዊ ቆላ ህልቂት ህዝቢ ከኣ ተሓታቲዮ። ናይ ሃጸይ ሃይለስላሴ የማንይ ኢድ፣ ሸሉም ዓባይቲ ዓወታት ኮረያን ዛዩርን ዝኾነ ጀነራል፣ ካብ ኣስመራ ንከረን ክምለስ ከሎ ኣብ ባልዋ ሙዑታት ተጋደልቲ ሓርነት ኣድብዮም ብምጽናሕ፣ ሃጂሞም ኣብዚ ስርሒት ጀ. ተሾመ እርገቱ ሞተ። ናይ ጀነራል መዓርጉን ቆቡዑን ከኣ ብሙዑታት ተጋደልቲ ተሰልበ። ስርሒት ባልዋ ዶብ ሰጊሩ ንሰውራ ኤርትራ ምስ ዓለም ቀዳማይ ዘፍለጠ ዓቢ መቐይሮዮ።

ባልዋ ምስ ሓምሴንን ሰንሒትን መዳውብቲ ኣብ ማእከል እስላምን ክስታንን ትርከብ ዓዲ ስለ ዝኾነት ኩሉ ህዝቢ ኤርትራ ኣሰላማይ ክስታናይ ወኑን ቀልቡን ምስ ገድሊ ከም ዝኾነ ካየተዛረብካ ተምህር ስሪሕትያ። ጸላኢውን ነዚ ብዕለቱ በሪህሉዮ። ንሞት ጀነራል ተሾመ እርገቱ ከኣ ብሺሕ ሂወት ሰብ ክነተሰክሮ ኢና ኢሎም ጨርሑ። ብኡ ንብኡ ከኣ ኣብ ምብራቕ ከረን ንዝርከባ ዓድታት ኩሉ እምነታት ዝሓቆፉ ንምንዳድን ንምጽናትን መደቡ።

በስክዲራን ከባቢኣን፣

ብዕለት 30 ሕዳር 1970ዓም ንሩባ ዓንሰባ ብለይቲ ሰጊሮም ንመሬት ሰኹናይቲ ብፍላይ ነታ እስትራተጂካዊት ዓዲ በስክዲራ ከብብዋ። ዓዲ በስክዲራ ንዓድታት ሙሻ ዓይግን፣ ፍሶሩኹን፣ ሙሻ ሸባሕን፣ ንፈለዳርብን፣ ዝጠመረት ብዝሕ ህዝብን ሃብትን ዘለዋ ካብ እተን ውቁባት ዘባታት ምድሪ ብሌን ኢያ። እዚ ከባቢ እዚ እስትራተጂካዊ ቦታ ንባርካን ንላዕላይ ምድሪ ብሌንን ሓማሴንዮ ዘራኽብ መሕንቆዮ። ተጋደልቲ ተ.ሓ.ኤ ንከበሳ ክድይቡ ከሎዉ ኣብ'ዘን ዓድታት ኣዕሪፎምን ሓበሬታ ሰንቐም ኢዮም ዝኾኑ። ነዚ ጽቡቕ ዘጽኔዔ ሓይሊ ከኣ እነሆ ብለይቲ ካብ ከረን ክይድ ሓዲሩ ንህዝቢ ኣኪቡ “ጅብሃ ኣድራርኩም” ብዝብል ጉልባብ ኣጨነቆሎም። እቲ ህዝቢ ኣብ ካልእ ጎረባብቲ ዓድታት ዝወረደ ግፍዕታት እፈልጡ ስለ ዝነበሩ ካብ ሞት ምጽባይ ካልእ ኣማራጺ ኣይነበሮን። ጸሎትን ምህልላን ኣይቋረጹን። ክልተ ላም ሓሪዶም ሰላማውያን ምኻኖም ከረድእዎምውን ፈተኑ። ነገር ተረጋጊኡ ከሎ ግን ብዘይተሓሰበ ጥይት ብኹሉ ቦታ ተኸዕወ። ምስ ገደሊ ግጠም ኮነ። ኩነታት ምስሃድኤ ከኣ ነቲ ህዝቢ “ኣሰላምዲኹም ክርስትያን” ዝብል ሕቶ ሓተትዎም። ህዝቢ ከኣ ኸስታንን እስላምን ኢና በሉ። በሉ ነፈርቲ ከይልክማኹም ኣብ'ቲ ምስግድ እተዉ በልዎም። ኩሉ ዝተኣከበ ህዝቢ ከኣ ክስታኑ እስላሙ ቆልዓ ሰበይቲ ሸማግሌ ከይተረፈ ኣብ ምስጊድ ተጸፍጸፈ። ኣብ ገዛ ኣምልኽ ካብ ዘእተዉናስ ሞት ሰጊርናያ ኢሉ ክትስፎ ከሎ ከኣ ኮለኔር መጺኡ ኣሎ ኣጣቕዑ በልዎም፣ ህዝቢ ከኣ ከም ዝተኣዘዙ ገበረ፣ ኣብ'ዚ ህመት'ዚ ብኸልተ

ሞስኮትን ብማዕጾን ምትሬስ ደጊኖም ረሸረሸዎም። እናደጋገሙ ከአ ቆልዓን ሰበይትን 120 ሂወት ብዘስካሕኪሕ አገባብ ቀቲሎም ን10 ዓድታት አንዲዶም “አይፈራም ጎበዝ” እናበሉ ንብረት ዘሪፎም ንከረን ተመልሱ። ዓዲ ፈርሖንን ከባብን እዚውን ምድሪ ሰብካይቲ ምድሪ ብሌንዮ። ካብ በስክዲራ ርሕቕ ኢላ ትርከብ። ኣብ ሳልስቱ ክትድምሰስ ነበራ። እንተኾነ ሳላ ካህናት ካፑቺኖ ካቶሊክ ንእስክላ ደሓነት።

ጸላም ሰሉሰ ዖና፣

ንሞት ጀነራል ተሾመ እርገቱ ብሺሕ ሂወት ክነተሰክሮ ኢና ዝበልዎ ናይ በስክዲራ ኣይኣኸሎምን። ዖና ካብ ከረን ናይ ክልተ ኪሎ ሜትረ ራሕቂ ኢላ ትርከብ ዓዲያ። ፋዳኢን ተ.ሓ.ኤ ንከተማ ከረን መእተዊቶም ኣፍደገያ። ካብ ከረን ሓበሬታ ጸላኢን ሰንቕን ጽሑፋትን መድሃኒትን መተሓላለፊትያ። ጥቓ ከተማ ከረን ስለ ዝኾነት ግን ክንዲ'ዚ ይጭክንዎ ዝብል እምነት ኣይነበረ። ቅድሚ ገለ ኣዋርሕ ኣብ ከባቢ ዓዲ ዖና ዝርከባ ዓድታት ኣብ ዖና ክእከባ ትእዛዝ ተመሓላሊፉ ነበረ። ዓድታት ብስክዲራን፣ ፋቱዳ፣ ግብሲን፣ ባንቢን ዳርጋ ጠቕሊለን ኣብ ዖና ኣትየን ነበራ። በዚ ዕለት 2 ታሕሳስ 1970ዓም ኣብ ዖና ክልተ ተሰካር ነበረ። ህዝቢ ከአ ሰላም ኣሎኹ ኢሉ ሚእቲ ብሚእቲ ረፍ ኢሉ ከሎ ኣጋ ንግሆ መዳፍዕ ፎርቶ ከረን ኣፉ ከፊቱ ንዖና ቀኒዑ ንጎደን ከም ኣብ ኩናት ዘሎ ከአ ብዘይዕርፍቲ ንርብዒ ሰዓት ዖና ክሳብ ንቁልቁል ተኣቱ ደብደብዎ። በምባታት ኣብ ልዕሊ ሰብ ዝወትን ወደቕ። ሰብ ተቆራሪጹ ክወድቕ ዝወተ ምስ ንብረቱ ክቓጸል ሓደ ኮነ። ድሕሪ ደብደብ ምቕራጹ እግረኛ ጦር ሰራዊት ብጉያ ሃጀመ። ነቲ ካብ በምባታትን ካብ ሓውን ዝተረፈ ሰብን ጥሪትን ከአ ደጋጊሞም ብጥይት ተሳህልዎ። ባርባራዊ ጭካኔ ዓይኒ የብለይ ስኒ የብለይዮ። ንቆልዑን ንኣንስትን ብተመልከተለይ ረሸኹ፣ ነቶም ብበባታት ዝቀሰሉ ሓዊሶም ኣስዓብዎም። ንገለ ሓዞም ብሳንጃ ዘልዚሎም ቀተሉ። ደው ዝበለ ሂወት ከም ዘየሎ ምስ ኣረጋገጹ፣ ሽልማት ካብ ክሳድ ሬስታት ዘሪፎም ንኸረን “አይፈራም ጎበዝ” እናበሉ ተመልሱ። ከረንውን ግዝያኦ ዝበጽሖ መሰላ። ኣምላኽ ግን ሓይሊ ኣይሃበምን። እናፈከሩ ንማዕስክሮም ተመልሱ። ዖና ተደምሲሳ ከም ዘላ ኣብ ሓጺር ግዜ ህዝቢ ከረን ሰምዔ። ምስ ኣሕዋትና ይቅተሉና ኢሉ ከአ ተማሃራይ ደብተሩ መምህር መጽሓፉ ደርብዮ በዓል ድኳን ማዕጾ ትካሉ ከይዓጸወ ዓቢ ንእሽቶ ሸኽ ቀሺ ንዖና ጎየዮ። ዖና ግን ዓንያ ጸንሓቶም። ብዘስካሕኪሕ ናይ ዝሞቱ ሬስታት ፋሕ ብትን ዝበለ ከአ ረኸቡ። እቲ ትርኢት ዘስካሕኪሕዮ ዝነበረ። ካብ ዝወዓሉን ነቲ ሂልቂት ድሕሪ ቁሩብ ግዜ ዝበጽሑን ከዘንትዉ ከለዉ መጠረሻታ ዓለምዮ። እቶም ካብ ከረንን ከባብን ዝመጽኡ ንሂወት ከድሕኑ ውጉኣት ኣብ ምንዳይ ኮለሉ። ክሰሓጉ ንዝረኸዎም ከአ ኣብ ዝባኖም ተሰኪሞም ደም ንመሬት ዛዕዛዕ እናበለ ንሆስፒታል ከረን ጎየዮ። ምስተር ሄው ዓቢ ታሪኻዊ ሰብ ኣሜሪካዊዮ፣ ፍሉይ ፍቕሪ ከረንን ክባቢእን ዝነበሮ ገባር ጽቡቕ፣ ኣብ ከረን ትካል ቤት ትምህርቲ ዘኸታማት ዝነበሮ፣ ንሱ ብማንኪና ስለ ዝመጽኤ “እረሜን እናበለ” ቁሱላት ክመላልሱን ክስእልን ወዓለ። ኢትዮጵይ ነዚ ስለ ዝሰምዔት ከአ ኣብ ዉሽጢ 24 ሰዓት ካብ ኢትዮጵያ ተባረረ። ኣብ'ቲ ሽዑ መዓልቲ ንሓደ ጣልያን ሰራሕታኛ እንዳ ኦርተላ ከይነግር ክሃድም ከሎ ረኺንብናዮ ኢሎም ረሸንዎ።

ዖና ካብ ሱራ ተደምሲሳ። ሰባን ንብረታን ብበምባን ብጥይትን ሓውን ተቓዲሉ። ኣኸሊ ገለን ዝኣተወ ዝተረፈን ኣብ ዳንዳ ዝነበረ ኩሉ ሓሪፍ። እቲ ካብ ከተማ ከረንን ከባብን ዝመጽኤ፣ ጥራይ ኢዱዮ መጺኡ። መግነዝን መፍሓሪ ባዴላን ካብ

ከረን ከሰብ ዝመጽእ ከኣ ሬሳታት ምእካብ ኮነ። ህዝቢ ፍርሒ ስለ ዝነበሮ፣ ነቲ ካብ ሓዊ ዝተረፈ ሕራርን ብባባታት ዝተበንጠሰ ኣካላትን ኣኻኺቡ ዝብኡ ከይበልዖ ምድፋ እንተዘይኮይኑ ካልእ ኣማራጺ ኣይነበሮን። 750 ሰብ መይቱ ኢዩ ዝበሃል ግን ልዕሊ ሺሕ ሰላማዊ ህዝቢ ብኣረምባዊ ኣገባብ ከም ዝጠፍኤ ደቂ ዓዲ ይሕብሩ። ሰማእታት ዓና ከሳብ ሕጂ ግብእ ፍታሓትን ቀብርን ኣይረኽቡን። እቶም ሽዑ ብዕድል ዝደሓኑ ቆልዑ ኣቦን ኣደን ሲኢኖም ዝኣኦምን ግራቶምን ዝሓረረ ቁልሕ ዝብሎም ትከልን መንግስትን ስለ ዘይነበረ፣ ኣብ ከተማ ከረን ከርተት ባሉ። ብዕድል ዝግብዩ ከኣ ድሕሪ ናጽነት ክዝከሩን ኣብ ዓዶም ተመሊሶም ዖና ስድርኦም ከሕድሱን ሰማእታት ዖና ግብእ ፍታሓት ክግበረሎምን ሃውልቲ ክትከለሎምን ናይ ቀዳምነት ቀዳምነታት ጉዳይ ሃገር ክነሱ ቁልሕ ዝበሎም የሎን። ዖና ሓንቲ መዝከርታ ዘይብላ ዓንያ ከሳብ ሕጂ ኣላ። ብፍትሓውያን ደቓ ደጊማ ክትህነጽን ክትዝከርን ስለ ዝግባኣ ከኣ እጃምና ነበርክተላ ኣሎና። ክንረግጸን ክንኩሕላን ከኣ ነሳውን ንጉጅሌ ህግደፍ ትቃልስ ኣላ።

ኣብ'ዚ ቁሩብ ዓመታት ብዙሕ ህዝቢ'ዩ ሃሊቆ። ኣብ ዔላታት ስሚ ምድርባይ ኣብ እዚ ግዜ ግኑን ኔይሩ። ብዙሓት ተጋደልትን ገባርን ኣግማልን ከብትን ጠፊኦም'ዮም። ብኸበድቲ ኣጸውር ጸላኢ ከኣ ብዙሕ ዓድታት ነዲዱ ህዝብን ከብትን ከኣ ሃሊቆም'ዮም። ነዚ ኩሉ ግፍዕታት ጽጹይን ዝተሰነደን ሃገራዊ መዝገብ ግን የሎን። ብሓፈሻ ካብ 1961ዓም ክሳብ 1970ዓም ብናትናን ናይ ገለ ውልቕ ሰባትን ጸብጸብ ካብ 30 ሺሕ ክሳብ 50ሺሕ ሰላማዊ ህዝቢ ኣብ ኩሉ መሬት ኤርትራ ከም ዝሃለቆ፣ ካብ 200 ክሳብ 500 ዓድታት ከም ዝነደደ፣ ካብ 1 ሚልዮን ክሳብ 1.5 ሚልዮን ህዝቢ ካብ ርጉእ መነባብርኡ ከም ተዘናበለ፣ ካብ 50ሺሕ ክሳብ 80 ሺሕ ንሰደት ንሱዳንን ንኢትዮጵያን ከም ዝተሰደ ሓርፋፍ ግምት ኣሎ። ንንብረት ዘርኢ ዝተወርሳን ብጥይት ዝጠፍእን ኣግማልን ከብትን ኣጣልን ማእለያ የብለንን። ብኣህዝ ክግምት ከሎ ልዕሊ 20ሚልዮን ተርሰዩን ሓምኹሽቲ ኮይኑንዩ።

እዚ ዘስካሕኪሕ ግፍዕታት ኣብ ማዕከናት ሬድዮን ጋዜጣን መጽሔትን ዓለምውን ብብግዜኡ ተቐሊሑ'ዩ። ንኹሉ ውዲ ሃገር ዝገርሞ ግን ንሰማእታቱ ዘይስንድን ዘይዝከርን መንግስቲ ኣብ ኤርትራ ድሕሪ እዚ ኹሉ ሞትን መስዋእትን ስልጣን መሓዙ'ዩ። መንግስቲ ኤርትራ፣ ቁጽሪ ሰማእታትና 2/3 ሓቢኡ 1/3 ዝኸውንዩ ገሊጹ። ሓሳውን መደናገር ጸብጸብ ከኣ ነበረ። ክሲ ምስ በዝሓ ከኣ ከደናግር ናይ ተጋደልቲ ቁጽሪ ሱዊኣት ኢና ገሊጽና በለ። ናይ ተጋደልቲ መስዋእቲውን ጽጹይ ሓበረታ ኣበይ? ብኸመይ? ምስ ተባህለ ከኣ ሰንድን መስኻኸርን ኣየቅረበን። “በይኑ ዝጎዩ ዝቅድሞ የብሉ በይኑ ዝማጎት ዝረትዖ” የብሉ ኣቦታትና። ህግደፍ ሓሳዊ ምስ ንፋስ ዝነፍሰ'ዩ። ንሰማእታትና ከኣ ህዝብና ባዕሉ'ኣለዎ።

ርእይቶና ክንሕውሰ፣

ድሕሪ እዚ ኹሉ ናይ ህዝቢ ከርተትን ቃልስን ሞትን ሰደትን ናይ ተጋደልቲ ጸዕርን ቃልስን መውጋእትን መስዋእትን፣ ሃገርና ኤርትራ ንሰላም ንምዕባሌ ኣይተዓደለትን። መሬትና ገና ደምና ኣይጸገበን፣ ዝገደድ ሎሚ ሲናይን ባሕርን ምድረባድንውን ንደምናን ንደም ኣሓትናን ኣሕዋትናን ደቕናን ሃሪፎሞ። ስለምታይ? ህዝብና እዚ ዕጫ በጺሕዎ ዝብል ሕቶ ኩሉ ዝሓቶ ኮይኑ መልሱ ግን ተመቓቂሉ ኣሎ። ብወገና ብዓቕምና ነዚ መልሲ ክንምልስ ክንፍትን ከሎና ካብ ሕሉፍን ዘሎን ዝመጽእን ተመኩሮ ቃልስና ገምጊምና ኢና ንምልሶ። ኩሉ ደላይ ፍትሒውን ክግምግም

ንዕድም። እዚ መልሲ ግን ናትና ናይ ባይንና መልሲ ኣይኮነን። ናይ ብዙሓት ገሰገሰቲ ራኢ'ዩ።

ሽግር ኣብ ለውጢ ደለይቲ'ዩ ዘሎ። ለውጢ ንደሊ፣ እንታይ ለውጢ ንደሊ? መን ዝመርሖ? ብምንታይ ራኢ ዝምራሕ? እዚ ስለ ዘይተመለሰን ዘይበሰልን ንሕና ኣብ ዕንክሊል ንነብር፣ ህዝብና ከኣ ልቡ ምስ ለውጢ ከሎ ኣእዳዉ ንህግደፍ የጣቕዕ። ዝበዝሖ ህዝብና 85% ገባር ምዃኑ ኩሉ ይኣምንዮ። ነዚ ገባር ዝሳትፍ መትከላት ግን ኣይዓኾኾን። እዚ ገባር ሃገርና ቅድሚ ናይ ፓሪስ ሰውራ ባይቶታት ጌይሩ ዝመሓደር፣ ቅድሚ ቦልሽቪክ ሰውራ ሩስያ መሬቱ ዴሳ ገይሩ ወይ ተምቓሪሖ ምስ ኣሕዋቱን ጎረባብቱን ብሰላም ብሕጊ እንዳባ ዝናበር ከም ዝነበረ፣ እቶም ኤርትራ ኢሎም ዝወገኑና ጣልያን ከይተርፉ ይምስክሩሉ'ዮም። እዚ ግን መስፍንነትን ድሕረትንውን ኣይነበረን ከሰሚዕ የብሉን። ነቲ ደፋእታዊ ምዕባሌ ብሄርነት ከም ዝዓንቀፍዎ ወይ ከም ዝዕፈንዎ ከኣ ዝሓትፍ ጣልያን ተነሲሖም'ዮም። እዚ ህዝቢ'ዚ እንበኣር ብባህልን ብሕጊ እንዳባን ብከባብያዊ ጽልዎ ዝሃንጾ ስነ ኣእምሮዊ ዓቕሙ፣ ንነፍሱ ከማሕድርን ሓድነቱ ዝያዳ ኣደልዲሉ ንምዕባሌ ክግስግስን ምንም ጸግሞ ከም ዘየለ ብዙሓት ጸሓፍቲ ይምስክሩሉ'ዮም። እንቋዕ ከኣ ንሕና ናቱ ኮና። እንተኾነ ሰውራና ነዚ ዝሓቕፍን ዘእንግድን ኣብ ፖሎቲካ ሃገርን ዘባን ዓድን ስድራን ወይ ብጣቕላላ ብሄራዊ ምሕደራ ዘሳትፍ ዕድል ኣይሃበን። ዝምድና ገድልን ህዝብን ናይ ኣዛዝን ተኣዛዝን፣ ዝምድና'ዩ ዝነበረ። እዚ ኸኣ ይቕጽል ኣሎ። ነዚ ካብ ሱሩ መድሃኒት ክንረኽበሉ ኣሎና። ኣብ ማእከል ህዝቢ ዝርከብ ናይ ጥቕሚ ግርጭት ሃብቲ'ዩ። ብዝሕነትና ከኣ'ዩ። ምናልባት መልክዑ ይቅይር እንበር ሰብ ብሂወቱ ኣብ'ዛ ዓለም ክሳብ ዘሎ ክቅጽል'ዩ። ዝሓትፍ መታን ክገዝኡ ግን ነዚ ፍልልያትና ኣጋኒኖም ይዛረቡ፣ ንህዝቢ ከኣ ብታሕቲ ታሕቲ ሕማም ጽልኢ ህልኽ ትምክሕቲ ይብክልዎ፣ ምስ ጎረባብቲ የጋጭዉዎ፣ ንሶም ከኣ ኣራጢጦ ይገዝኡ። ክንዲ ናይ ህዝቢ ዕብየትን ምዕባሌን ዘምህሩ፣ ናይ ሓደ ሰብ ዝና ኣጋኒኖም ይቐንዩ። ንቲሺ ኤሪ ንርኤ፣ ሙሉእ መዓልቲ መራሒ ህግደፍ በዚ ከደ በዚ ተቐልቐለ ክትብል ከላ መደብ ፋሺሽቲ'ዩ። ብኣፎም ንህዝቢ ንፈትወካ ይብልዎ እንተኾነ ብግብሪ ዝነኸሱ ኣትማን'ዮም። ሓው የብሎም ሓብቲ፣ ሃይማኖት የብሎም ሪም፣ ብሄር የብሎም ኣውራጃ፣ ምስ ንፋስ ዝነፍሱ ተገማጠልቲ፣ ጸረ ሰላም፣ ጸረ ምዕባሌ፣ ጸረ ሰብኣውነት፣ ዝኾኑ ትምክሕተኛታት ሃርጋፋት ስልጣን'ዮም።

ራኢ ገሰገሰቲ፣ ህዝቢ ብዘይ ገድብ ኣብ ፖሎቲካ ይሳተፍ፣ ህዝቢ ንርእሱ ይምራሕ፣ ህዝቢ ብባይቶኡን ብደቁን ይመሓደር፣ ህዝቢ ቋንቋኡን ባህሉን ይጠቀምን ይዕቆብን፣ መሰሉ ገድብ ኣይገበረሉ ዝሕሾን ዝኸፍኡን ዝፈልጥ ህዝቢ ኣሎና፣ ክብሉ ከለዉ ዝሓትፍ ደርብታት ንህዝቢ ዘርብሕ ፖሎቲካ ክቅልቀል ከሎ ዝሕዝዎን ዝገድፍዎን ስለ ዝጠፍኡም ከም ሃጺይ ሃይለስላሴን ህግደፍን ንቅኑዓት ክውንጅሉን ጸሎሎ ይቀብኡን ይረኣዩ። ህግደፍ ንዕስራ ዓመት ንኹሉ ደንበ ተቃውሞ “ተንበርከኽቲ” “ጀሃዳውያን” “ሸየጥቲ ሃገር” “ናይ ወያኔ ዕሱባት” እናበለ ኣጸሊምናን የጸልመናን ኣሎ። ንሱኽ እንታይ ገብረ ምስ ንብል ሕዋሳት ደቕና ክሳብ ምሻጥ በጺሖ ኣሎ።

እንባኣር ህዝቢ ኤርትራ ኣስተውዕል ድሕሪ እዚ ኹሉ ቐልሰን መስዋእትን ስደትን ንህግደፍ ዝመሰል ጸጋጊና ክነምጽእ ንደሊ እንተሎና “ወጮ እንተገምጠልካዮ ወጮ” ምዃኑ ክርዳኣና ኣለዎ። እዚኣም መርገጽ ህግደፍ ዝውንኑ ብውልቂ ይኹኑ ብጉጅሌ

ነቲ ሓሳብ ገዲፎም ነቶም ነቲ ሓሳብ ዝቃለሱ ሰባት ኣብ ምውንጃል ዝጓዩ ፈተውትኻ ኣይኮኑን። ጸለመ ሰምዕካዮ ኢኻ ከንደግሞ ከኣ ስለ ዘይለግበና ኣየሰከፈናን፤ “ትሕቲ ሃገር” “ዕሱባት ወይኔ” “ዓሰብ ክህቡ” “ሃገር ክብትኑ” “ህዝቢ ከናቁቱ” ..ወዘተ እናበሉ ብፍርሒ ከም ትሸቁረርን ከሳብ ብሄርካ ትኸሕድን ረብሓኻ ንጎኒ ትገድፍን ንስኻ ምኃንካ ረሲዕካ “ንሱ ኣነ ኣነ ንሱ” ክትብል ዝገብሩኻ ከሳብ ኣብ ስልጣን ዝበጽሑን ልጓም መንግስቲ ዝሕዝንዮም። ቀዳመይ ግርጭትን ካልኣዊ ግርጭትን ሓዋዊሶም ኣብ ስልጣን ክድዩቡ ዝደልዩን ኣብ ስልጣን ክነብሩ ዝፍቱንን ትምክሕተኛታት’ዮም። ትምክሕቲ ጃህራ ምዕባሌን ሰላምን ዝኸውን እንተዝኸውን ጎብለል ትምክሕትን ጃህራን ህግደፍ ደኣ ቁምነገር ዘይገበረ። ትማሊ መራሕቲ ህግሓኤ ብፍላይ ጉጅሌ ኢሳያስ ሓለይቲ ህዝቢ እናመሰሉ ኣደናጊሮምና’ዮም እንተኾነ ሎሚ ናይ ህግደፍ መንነት ግልጺ ኮይኑ ኣሎ። እቲ ምስ ጉጅሌ ኢሳያስ ወጊኑ ዘሎ’ውን ካብ ዘይፈልጦ መልኣኽ ዝፈልጦ ሰይጣንዮ ይሕሸኒ ኢሉ ራኢና ንኹሉ ዝእንግድ ከሳብ ዝኸውን የማዕደወና ኣሎ፤ እንበር ኢሳያስን ጉጅሌኡን ፋሺሽታውያን ምኃንም በሪህሉ’ዮ።

ንሕና ንጣበቕሉ ራኢ እንበኣር ከንጸር ካብ ሞትን ሰደትን ተላቂቕና ሰላምን ምዕባሌን ከነስተማቕር ነቲ 85% ገባራይ ህዝቢና ዝሓወሰ ራኢ ፖሎቲካ ማዕጾ ይከፈትና ንብል። ገባርና ክንብል ከሎና መታን ክንጸረና ብብሄራት ክርኤ ከሎ ብሌን ኩናማ ናራ ዓፋር ሳሆ ጀበርቲ..ወዘተ እዚ ከኣ ብኣውራጃታት ክጥመት ከሎ ኣኮሎጉዛይ ሓምሴን ሰራየ ባርካ ሰምሀር...ወዘተ ካልኣትን ዝሓቆፈ ዓቢ ቆፎ ንህቢ’ዮ። ኣብ ማእከል ህዝቢ ዝርከብ ናይ ፖሎቲካ ቁጠባ ባህሊ ካልኣዊ ግርጭት’ዮ። ከይነጸግካ ምእንጋዱ ናይ ገስገስቲ ራኢ የድልየና። መደምደምታና እንበኣር ቻልስና ናይ እዚ ህዝቢ ባህልን ብዝሕነትን ከረጋግጽ ኣለዎ። ነዚ ዘእንግድ ፖሎቲካ የድልየና ኣሎ። ህዝቢ መሰሉ ሕሉው ኮይኑ ናይ ዝእ ባይቶኡን መሬቱን ውላዱን ባህሉን ቋንቋኡን ጎይታ ምስ ዝኸውን ጥራይ’ዮ ቻልስና ዋሕስ ዝረከብ። ህግደፍ ጥራይ ይኸድ እናበልና፤ ንቅሓት ከይወነና ንኡ ዝመስል ጸጋጊና መንግስቲ እንተ ተኸልና ግን “ወጮ እንተገምጠልካዮ ወጮ” ኢዩ።

ህዝባዊ ህልቂት ብፍሉይ ክዝከርን ክብዕልን ንደሊ!!!
ዘለኣለም ሰማእታትና ይዘከሩ!!!
ሕግደፍን ትምክሕቶኦም ብሓባር ይዕዮ!!!

ክፍሊ ዜናን ትምህርትን
ዲሞክራሲያዊ ውድብ ብሄር ብሌን ኤርትራ

መወከሲ መጻሕቲ ዝረኽብናዮ፤

ክጥቕሰንን ክንምጎሰንን ንደሊ ምጽሓፍቲ ኣብ ኢድና ዝረኽብናዮን 1. “ሆስፒታል መካነ ሓወት ንጎረርኣ ትዛረብ” ብኣባ ጠፃመ ገ.ኢየሱ ናይ ብስክዲራ ሂልቂት ትገልጽ 2. “ዓገብ” ብምስማይ ገ.ሂወት ጠቕላል ግፍዕታት ኢትዮጵያ ትገልጽ፤3. “ኤርትራ እንታይ ዓይነት ምልኪ” ብእንጂኔር ኢዮብ መዓሾ ካልኣ ሓበሬታ ዘሎና ከኣ ብተባባሶ ኣባ ተወልደብርሃን ገብረመድህንን ኣባ ዘርኣያቆብን ዑቕባሚካኤልን “ኣብ መጽሔት ትምጻእ መንግስትከ፤ ሕታም ቕጽሪ 73፤ 2000-2001” ናይ በስክዲራን ሶናን ተዘርዚሩ ከም ዝወጽኤ’ዮ። እዛ መጽሔት ብዙሕ ንህዝቢ ዝጠቕምን ነቲ ቐናን መሰመር ህግደፍ ተጋልጽን ስለ ዝነበረት ናይ ሓምሳ ዓምታት ተሞኩሮ ንዘለዎ ህግደፍ ቅድሚ ሹለን ጋዜጣታት ዓጸዉዎ።